

کنوانسیون بین المللی ایمنی جان افراد در دریا (سولاس)

International Convention for the Safety of Life at Sea

(SOLAS. London, 1974)

کنوانسیون سولاس که در ۱ نوامبر ۱۹۷۴ تصویب و در ۲۵ می ۱۹۸۰ لازم الاجرا شد، مهمترین معاهده بین المللی در ارتباط با ایمنی کشتی های تجاری محسوب می شود. اولین نسخه این کنوانسیون در سال ۱۹۱۴ در واکنش به فاجعه کشتی مسافربری تایتانیک به تصویب رسید و در سال های ۱۹۲۹، ۱۹۴۸ و ۱۹۶۰ به ترتیب نسخه های بعدی آن ارائه شد. کنوانسیون ۱۹۶۰ که در ۱۷ ژوئن ۱۹۶۰ تصویب و در ۲۶ می ۱۹۶۵ لازم الاجرا شد، اولین مسئولیت IMO پس از ایجاد شدن این سازمان بود و گامی قابل توجه در نوین سازی قوانین و همگامی با تحولات فن آوری در صنایع دریایی محسوب می شود.

طبق برنامه ریزی این کنوانسیون باید با کمک اصلاحات پیشنهادی به روز نگاه داشته می شد اما پس از گذشت زمان در عمل ثابت شد فرایند اصلاحات بسیار کند صورت می گیرد و امکان حصول اطمینان از لازم الاجرا شدن آنها در دوره زمانی معقول و موجه وجود ندارد. در نتیجه در سال ۱۹۷۴ کنوانسیون کاملاً جدید به تصویب رسید که نه تنها اصلاحات مورد توافق تا آن تاریخ، بلکه فرایند جدیدی از اصلاحات را با عنوان فرایند «پذیرش خاموش» شامل می شد که به منظور تضمین اجرای تغییرات ظرف مدتی مشخص (و نسبتاً کوتاه) طراحی شده بود. طی این فرایند، در عوض نیاز به پذیرش دو سوم از متعاهدین (به عنوان نمونه)، اصلاحات در تاریخی مشخص لازم الاجرا می شوند مگر این که پیش از آن تاریخ از سوی تعداد مشخصی از متعاهدین اعتراضاتی به آن ارائه شده باشد. به کمک این ترفند، کنوانسیون ۱۹۷۴ در موارد متعددی اصلاح و به روزرسانی شده است. آخرین نسخه این کنوانسیون اکنون با عنوان «سولاس ۱۹۷۴، اصلاح شده» شناخته می شود.

ملزومات فنی

هدف اصلی از تدوین کنوانسیون سولاس، تعیین حداقل استانداردهایی برای ساختمان، تجهیزات و فعالیت کشتی‌ها به منظور تضمین ایمنی آنها است. کشورها باید از انطباق کشتی‌های تحت پرچم خود با این ملزومات اطمینان حاصل نمایند و گواهینامه‌هایی برای بررسی و اثبات این انطباق توسط این کنوانسیون طراحی شده است. ملزومات کنترلی همچنین به کشورهای عضو اجازه می‌دهد کشتی‌های کشورهای دیگر عضو را در صورت وجود دلایل کافی مبنی بر اعتقاد به عدم انطباق کشتی و تجهیزات آن با ملزومات این کنوانسیون، مورد بازرسی قرار دهند (این فرایند با عنوان کنترل و بازرسی کشتیهای خارجی شناخته می‌شود). کنوانسیون کنونی سولاس از ۱۳ ماده برای تعریف تعهدات کلی، فرایند اصلاح و غیره و ضمیمه ای در ۱۲ فصل تشکیل می‌شود که مهمترین آنها عبارتند از:

فصل یک: ملزومات کلی

این فصل مقررات مربوط به بازرسی از انواع مختلف کشتی‌ها و صدور مدارک دال بر انطباق کشتی‌ها با ملزومات کنوانسیون را شامل می‌شود.

فصل سه: ترتیبات و وسایل نجات غریق

این فصل ملزومات مربوط به ترتیبات و وسایل نجات غریق مانند ملزومات قایق‌های نجات و جلیقه‌های نجات بر اساس نوع کشتی‌ها را شامل می‌شود.

فصل چهار: تجهیزات رادیویی

این فصل به سیستم جهانی ایمنی و اضطرار دریایی (GMDSS) می‌پردازد. تمامی کشتی‌های مسافربری و تمامی کشتی‌های باری ۳۰۰ تن به بالا در سفرهای بین‌المللی باید

تجهیزات طراحی شده به منظور افزایش شانس نجات پس از وقوع سوانح، از قبیل بیکن‌های رادیویی مکان‌نمای اضطراری (EPIRB) و پاسخگرهای خودکار جستجوونجات (SART) را برای یافتن کشتی یا وسیله نجات به همراه داشته باشند.

فصل پنج: ایمنی دریانوردی

این فصل خدمات ایمنی دریانوردی خاصی که باید از سوی کشورهای عضو ارائه شوند را مشخص و ملزومات عملیاتی قابل اجرا برای تمامی کشتی‌ها در تمامی سفرها را به صورت کلی معین می‌کند. این مسئله اندکی با کلیت کنوانسیون که برای انواع خاصی از کشتی‌ها در سفرهای بین‌المللی اجرا می‌شود تفاوت دارد. این فصل به عنوان نمونه مواردی از قبیل ایجاد ساختاری جهت ارائه پیش‌بینی‌های هواشناسی برای کشتی‌ها، گشتهای شناسایی کوههای یخی، تعیین مسیر کشتی‌ها و ارائه خدمات جستجو و نجات دریایی را در بر می‌گیرد. در این فصل همچنین الزام کلی فرماندهان کشتی‌ها بر شتافتن به یاری افراد دچار اضطرار و حصول اطمینان کشورهای عضو از برخورداری تمامی کشتی‌ها از نیروی انسانی موثر و کافی از نظر ایمنی نیز ذکر شده است.

بر اساس ماده ۱۵ از فصل پنجم این کنوانسیون،

الف) هر یک از کشورهای عضو کنوانسیون موظفند اطمینان حاصل نمایند تدابیر لازم به منظور مراقبت از سواحل کشورشان، دریافت پیام اضطرار و همچنین نجات افراد مضطر در طول سواحل کشورشان اتخاذ شده است. تدابیر یاد شده شامل ایجاد، بکارگیری و نگهداری تسهیلات ایمنی دریانوردی می‌باشد که به حجم ترافیک دریایی، خطرهای دریانوردی و همچنین شناسایی محل وقوع سانحه و نجات افراد بستگی دارد.

ب) هر یک از کشورهای عضو متعهد می‌شوند که اطلاعات مربوط به تسهیلات تجسس و نجات و دستورالعمل‌ها یا طرح‌های خود را به اطلاع عموم برسانند.